

Yhteiskunnallinen yrittäjyys

Toimintaa yhdistysten ja yritysten
välimaastossa

Markus Marttunen, YTM

Rakenne

- Määrittelyitä
- Lähtökohdat
- Suomi ja Iso-Britannia
- Esimerkkejä
- “Keissi” ja arvioinnista
- Tulevaisuus
- Keskustelua

Yhteiskunnallinen yritys

- Yhteiskunnalliset yritykset ratkovat liiketoiminnallaan yhteiskunnallisia tai ympäristöongelmia. Ne käyttävät suurimman osan voitostaan yhteiskunnallisen tavoitteensa edistämiseen - Suomalaisen työn liiton määritelmä.
- malleja hyödynnetään yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Se sisältää yhteiskunnalliset yritykset (jotka toimivat markkinoilla yrityksinä ja joilla on yhteiskunnalliset tavoitteet ja rajoitettu voitonjako) –Wikipedia
- ”Yhteiskunnallinen yritys on yritys jolla on yhteiskunnallinen tai ekologinen päämäärä ja joka ei tavoittele vain voittoa osakkeenomistajille” – Jonathan Bland, 2010

Lähtökohdat

- Big Society – ohjelma (2010)
  1. Valta yhteisöille
    - Työntekijäomisteisuus, vastuullistaminen
  2. Voimaannuttaminen
    - Vapaaehtoisuus, hyvinvointisyys
  3. Vallan uusijako ja hallinnon hajauttaminen
    - Vallan hajautus alaspäin kunnille ja toimijoille
  4. Uusien toimintamuotojen tukeminen
    - Osuuskunnat, yhteisomistajuus, työntekijäomisteisuus, rahoitus
  5. Big Data
- Fixing broken society with Big Society

Suomi ja Iso-Britannia

- Yrityksiä noin 62000
- Työntekijöitä noin 800 000
- Liikevaihto noin 27 miljardia Euroa
- Kansalaisyhteiskunnan organisaatioita noin 870 000kpl
- Hyväntekeväisyysorganisaatioita noin 171 000
  - Liiketoiminta tuo yli 50% tuotoista (Yht kun yritykset)
- Social Enterprise Coalition (SEC) 2010

Suomi ja Iso-Britannia

- Suomessa Yhteiskunnallisia yrityksiä noin 12 000 (The Finnish institute in London)
  - Suomalaisen työn liiton merkin saaneita 93
- Kriteeristö moninainen
  - Vahvuus?
  - STL, Arvo-liitto, Iso-Britannia
- Kriteeristön löyhyys vahvuutena, jättää tilaa moninaiselle yrittämiselle. VRT Laki sosiaalisesta yrityksestä

Suomalaisia esimerkkejä

- Lumituuli Oy
- Psykoterapiakeskus Vastaamo Oy
- Ilolla Unelmatehdas Oy
- Lahden työnpaikka Oy
- Osuuskunta Taidokkaat Oy

Muita:

- Goodio
- Mifuko

Yhteiskunnallisten yritysten kehittäminen Suomessa

- Finsern
- Arvoliitto
- Meillä on idea
- Ajankohtaisuus
  - Palvelutuotannon tyhjiön täyttäminen
  - Sote, Haja-asutusalueet, Luonto ja luonnon monimuotoisuus, jätehuolto, yleishyödylliset palvelut

Mäntänvuoren Terveys Oy

- “Mäntänvuoren Terveys Oy on Mänttä-Vilppulan kaupungin ja Pihlajalinna Oy:n yhdessä 1.1.2013 perustama yhteiskunnallinen yritys, joka tuottaa lähes kaikki kaupungin tarvitsemat sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut.” 30.11.2016
- Omistajana Kunta (49%) Pihlajalinna Oy (51%)
  - Hankintalaki
- *Yhtiön tarkoituksena on edistää uudenlaisten alueellisten perusterveydenhuollon, perustason erikoissairaanhoidon ja sosiaalitoimen palvelukonseptien luomista ja näihin malleihin perustuvan palvelutoiminnan harjoittaminen Mänttä-Vilppulan seudulla ja Ylä-Pirkanmaalla.*
- *Yhtiön tavoitteena on turvata sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut ja työpaikat Mänttä-Vilppulassa pitkälle tulevaisuuteen sekä hillitä kunnan kokonaiskustannuksia.*

Mäntänvuoren Terveys Oy

- Voiton tuottaminen ja veronmaksu yhteiskunnallisena hyvänä
  - Toiminnan tuomat säästöt
  - Konkretia
- Uusi toimintamalli yhteiskunnallisena hyvänä
  - Toimivuuden arviointi
- Avoimuus ja läpinäkyvyys
  - Liikesalaisuus - Avoimuus?
    - Eurot tuovat avoimuutta vai tuovatko? (Länsimetro, SOTE, Espoon sairaala)
  - Tiedonkulku päättäjille

Arviointi, mutta miten?

- Suomalaisen työn liiton kriteerit
  - Konttori Suomessa, Y-tunnus, Liikevaihtoa
  - Yhteiskunnallisen hyvän tuotto, Rajoitettu voitonjako, Liiketoiminnan avoimuus ja läpinäkyvyys
  - Työntekijöiden osallisuus, Yhteiskunnallisen hyvän mittaaminen, heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistäminen

Arvioinnin ongelmia

- Voiko yhteiskunnallista hyvää tuottaa tarkoituksellisesti ilman määriteltyä yhteiskunnallista päämäärää? (Päämäärä – Yhteiskunnallisen hyvän tuotto)
  - Suomi – Iso-Britannia
- Yhteiskunnallisen hyvän tuotto ilman tunnistettua yhteiskunnallista ongelmaa, tarkoitus vai vahinko?

Hybridiorganisaatiot...

- Vallitsevan talousjärjestelmän muuttaminen
- Hybridiorganisaatiot
  - Yhteiskunnalliset yritykset, sosiaaliset yritykset
  - Voiton lisäksi sosiaalinen, yhteiskunnallinen tai jokin muu lisäarvo (USA)
  - Hot Bread Kitchen, New York city Bakery
- Sosiaaliala, työvalmennus, ympäristöpalvelut, konsultointi, catering
  - Sosiaalinen pääoma, sosiaalinen hyvä

...ja neljäs sektori

- Yhdistelee julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimintamalleja sekä organisaatiomalleja
  - Uusi yhdistystoiminnan kulttuuri Suomessa
    - Oman aikansa lapsi
- Private – Public partnership neljäntenä sektorina
  - Mäntänvuoren Terveys Oy

“For Benefit” organisaatio

- Oikeudenmukainen omistajuus
  - Äänettömien ja kasvottomien omistajien poissaolo
- Tapa toimia markkinoilla sosiaalisen tai yhteiskunnallisen tavoitteen ohjatessa
- Osakkaiden pitäminen kiinteästi mukana ja tietoisina
- Oikeudenmukaisuus
- Kestävä voitonjako
- Vastuullisuus ja läpinäkyvyys
- Suojatut varat

Heerad Sabeti(2014)

Neljännän sektorin haasteita

- Rahoitus
- Neuvonta
- Lainsäädäntö
- Hinnoittelu
- Uudenlainen organisaatiomalli
- Haastaa perinteisen käsityksen yrityksistä vain taloudellisen voiton tuottajana

Kysymyksiä jotka ratkaistavissa

- Yrittäjän riskin ottaminen ilman täyttä valtaa yrityksen tulokseen, miksi yhteiskunnallinen yritys eikä tavallinen yritys?
- Rahoituksen ongelmat ja markkinoilla toimimisen vaatimus
  - Mistä raha, jos tavoite rajoittaa markkinoilla toimimista?
- Yhteiskunnalliseen yrittämiseen suhtautuminen
- Toimiminen kansalaisyhteiskunnan ulkopuolella, vai onko vain siitä lähtöistä?

Linkkejä

- www.Meillaonidea.fi
- www.finsern.fi
- www.sinivalkoinenvalinta.fi

Lähteitä

- Alcock Pete (2010): Big society or civil society? A new policy environment for the third sector. Third sector research center.
- Bland. J. (2010): Yhteiskunnallinen yritys - ratkaisu 2000-luvun haasteisiin. Iso-Britannian malli ja sen kokemukset. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 22/2010.
- Cabinet office (5/2010): Building the big society
- EVA analyysi (2011): Valta yhteisöille, mitä opittavaa Suomella on Ison-Britannian Big Societytystä.
- Karjalainen. A & Syrjänen. E (2010): Onko Suomessa yhteiskunnallisia yrityksiä? Suomen Lontoon instituutti.
- Pättiniemi. Pekka, Kostilainen. Harri (toim) Avauksia yhteiskunnallisen yritystoiminnan tutkimukseen FinSern, Yhteiskunnallisten yritysten living lab 2010-2013.
- Sabeti. Heerad with the fourth sector network concept working group (2014): The emerging fourth sector. A new sector of organizations at the intersection of the public, private and social sector.

- Suomalaisen työn liitto: Yhteiskunnallinen yritys- merkin säännöt.
[http://www.avainlippu.fi/sites/default/files/page_attachment/yhteiskunnallinen_yritys -
merkin saannot 2015.pdf](http://www.avainlippu.fi/sites/default/files/page_attachment/yhteiskunnallinen_yritys_-_merkin_saannot_2015.pdf)
- Suomen työ- ja elinkeinoministeriö, Julkaisuja, Konserni, 22/2010 (2010): Yhteiskunnallinen yritys – ratkaisu 2000-luvun haasteisiin, Ison-Britannian malli ja sen kokemukset